

Allt fler (kvinnor) till högskolan – många har läst både i gymnasieskola och komvux

Ewa Foss³

Genom utbyggnaden av högskolan och ett ökat intresse för högskolestudier har allt fler börjat i högskolan under de senaste tio åren. Regeringens mål är att hälften av en årskull skall ha börjat läsa vid högskolan vid 25 års ålder. Av 25-åringarna år 2002 hade närmare hälften av kvinnorna och drygt var tredje man påbörjat högskolestudier. Det är även vanligare att kvinnor påbörjar högskolestudier efter 25 års ålder än att män gör det. Allt fler har läst både i gymnasieskolan och på komvux före högskolestudierna.

Antalet nya studenter i högskolan har ökat kraftigt de senaste tio åren, 1993/94–2002/03, från 62 000 till 83 000. Ökningen har antalsmässigt varit dubbelt så stor för kvinnor som för män under perioden. Av alla nybörjare var 59 procent kvinnor läsåret 2002/03, men i gruppen nybörjare över 25 år var andelen kvinnor 66 procent. En del av ökningen av nya studerande står inresande utbytesstudenter och andra utländska studerande för. När hänsyn tagits till dessa, var antalet nybörjare ca 73 000 läsåret 2002/03.

Var tredje högskolenybörjare har både gymnasieskola och komvux

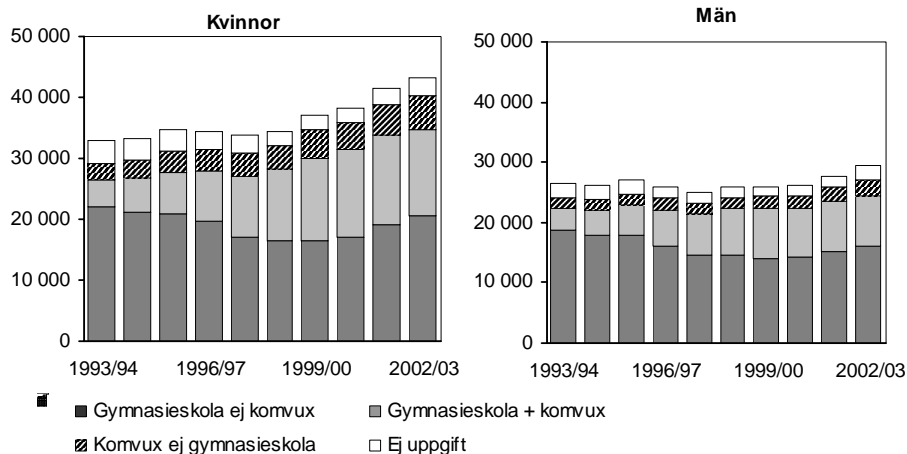
Närmare 59 000 av nybörjarna med fullständiga personnummer hade avslutat ett program/linje i gymnasieskolan, varav 22 000 även hade en godkänd kurs på gymnasial nivå i komvux före högskolestudierna. Det innebär att närmare var tredje högskoleny-

³ Författaren är utredare vid enheten för högskolestatistik vid SCB. Förfrågningar kan ställas direkt till författaren via e-post med adress fornaman.efternamn@scb.se.

börjare 2002/03 hade en kombination av fullföljd gymnasieskolutbildning och komvux på gymnasial nivå före högskolestudierna. Denna andel ökade kraftigt från 13 till 35 procent under perioden 1993/94–1999/2000, för att därefter minska något. Kombinationen gymnasieskolutbildning och komvux har varit något vanligare för de kvinnliga högskolenybörjarna än för de manliga. Även den grupp som enbart läst vid komvux före högskolestudierna har ökat men inte alls i samma takt, från 8 till 11 procent.

Figur 1

Utbildningsbakgrund för högskolenybörjare 1993/94–2002/03⁴

Komvux även vanlig för dem med studieförberedande gymnasieskolutbildning

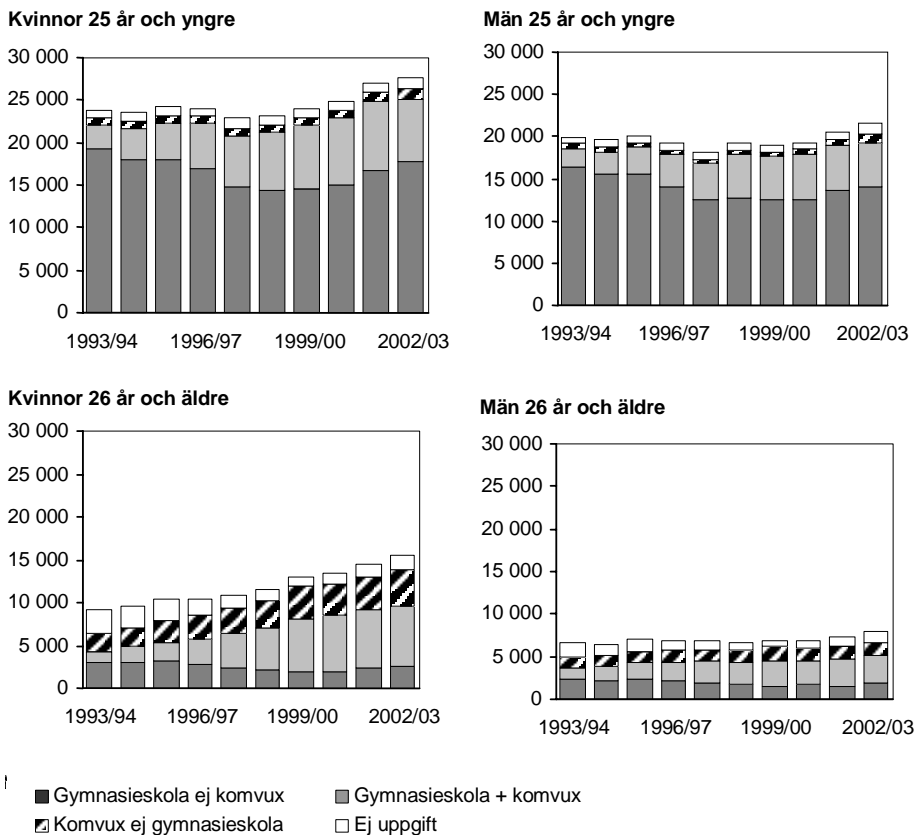
Sedan 1997 har det varit möjligt att läsa på komvux för att höja gymnasiebetyg. Läsåret 2002/03 hade närmare 30 procent i gruppen högskolenybörjare som avslutat naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammen (NV och SP och motsvarande tidigare linjer) även studerat i komvux på gymnasial nivå före högskolestarten. Detta är en tredubbling jämfört med tio år tidigare. För högskolenybörjare 2002/03 med annan gymnasieskolutbildning var andelen som även läst vid komvux 60 procent. Tio år tidigare var motsvarande andel 40 procent. Denna grupp läser troligtvis i komvux i första hand för att komplettera gymnasieutbildningen för att få behörighet till högskolan.

⁴ Inresande utbytesstudenter och övriga med ofullständiga personnummer ingår ej.

Betydligt fler kvinnor än män över 25 år påbörjar högskolstudier

Antalet kvinnliga högskolenybörjare har ökat mer än de manliga mellan 1993/94 och 2002/03. Speciellt i åldersgruppen 26 år och äldre har ökningen av kvinnliga högskolenybörjare varit betydligt större än av manliga, 6 500 fler kvinnor och 1 500 fler män under tioårsperioden. I gruppen under 26 år var ökningen för kvinnor cirka 4 000 jämfört med 1 600 för män.

Figur 2
Antalet högskolenybörjare 1993/94–2002/03 efter ålder och utbildningsbakgrund⁵

I åldersgruppen under 26 år tredubblades andelen högskolenybörjare med en kombination av gymnasieskola och komvux under läsåren 1993/94–1999/2000, från cirka 10 till 30 procent. Därefter

⁵ Inresande utbytesstudenter och övriga med ofullständiga personnummer ingår ej.

har andelen minskat något. Utvecklingen har varit likartad för kvinnor och män. Även för de äldre högskolenybörjarna, de som är 26 år och äldre, har andelen med en kombination av gymnasieskola och komvux ökat kraftigt. Ökningen har varit större för kvinnorna än för männen i denna åldersgrupp. Läsåret 2002/03 hade 44 procent av kvinnorna och knappt 40 procent av männen denna kombination. Även andelen med enbart komvux har varit högre för kvinnor än för män i denna åldersgrupp.

Den allmänna utbyggnaden av högskolan, inte minst utanför de gamla universitetsorterna och satsningen på distansutbildningen under senare år har inneburit att fler än de traditionella studenterna haft möjlighet att påbörja en högskoleutbildning. Kunskapslyftet i komvux under åren 1997–2002, var en möjlighet för vuxna att skaffa sig behörighet till högskolestudier. Fler kvinnor än män deltog i kunskapslyftet, vilket är en förklaring till att just kvinnorna ökar starkt i högskolan i åldrarna över 25 år.

Utbildningsbakgrund

Med *gymnasieskola* avses senast avslutad linje/program i svensk gymnasieskola. Uppgifter om avgångna från gymnasieskolan finns fr.o.m. 1967/68. Oavslutade program räknas inte in i gruppen "gymnasieskola".

Med *komvux* avses godkänd kurs på gymnasial nivå i komvux senast terminen före högskolestudierna. Uppgifter finns fr.o.m. hösten 1988.

Förändringar inom gymnasieskolan och komvux

Under mitten av 1990-talet avskaffades gymnasieskolans två- och treåriga linjer och istället infördes treåriga nationella program, som alla gav grundläggande behörighet till högskolan. Under 1990-talet genomfördes även fler förändringar inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux) som påverkade rekryteringen till högskolan. Kunskapslyftet under perioden hösten 1997 till hösten 2002 var främst en satsning för arbetslösa vuxna som saknade treårig gymnasiekompetens. År 1997 infördes även möjligheten att läsa upp gymnasiebetygen i komvux för dem som fått slutbetyg från gymnasieskolan.

Lästips:

Ytterligare information om studenterna i högskolans grundutbildning finns på SCB:s hemsida (www.scb.se) i bl.a. statistiska meddelandet UF20 SM 0401 och på Högskoleverkets hemsida (www.hsv.se).

